

Jak na co dzień wspierać rozwój mowy dziecka?

Agata Kocur

Rozwój mowy u dzieci

Rozwój mowy to proces, w którym dziecko stopniowo nabywa umiejętność rozumienia i używania języka — zarówno w mowie, jak i w myśleniu.

Obejmuje:

- Rozwój rozumienia
- Rozwój ekspresji
- Rozwój artykulacji
- Kompetencje komunikacyjne

Etapy rozwoju mowy

1. Okres prenatalny (życie płodowe)

2. Okres melodii (0–1 r.ż.)

Głúżenie (ok. 6–8 tyg.) – odruchowe dźwięki (również u dzieci niesłyszających)
Gaworzenie (od 5–6 mies.) – powtarzanie sylab, ćwiczzenie aparatu mowy

3. Okres wyrazu (1–2 r.ż.)

Pierwsze słowa (ok. 12 mies.) – „mama”, „tata”, „daj”
Słowa pełnią funkcję całych zdań („am” = chcę jeść)

4. Okres zdania (2–3 r.ż.)

Tworzenie prostych zdań
Znaczne rozszerzenie słownika

5. Okres swoistej mowy dziecięcej (3–7 r.ż.)

Rozwijanie poprawności gramatycznej i artykulacyjnej
Rozwijanie narracji

Do 7 roku życia mowa powinna
być w pełni zrozumiała i
zgodna z normami
językowymi.

Pamiętajmy jednak, że każde
dziecko rozwija się we
własnym tempie.

Kolejność pojawiania się głosek

Co powinno zwrócić naszą uwagę, jeszcze zanim dziecko zacznie mówić?

1. Tor oddechowy
2. Pozycja spoczynkowa języka
3. Otwarta buzia
4. Połykanie/picie
5. Spożywanie pokarmów
6. Zbyt długie korzystanie ze smoczka/butelki
7. Ssanie kciuka

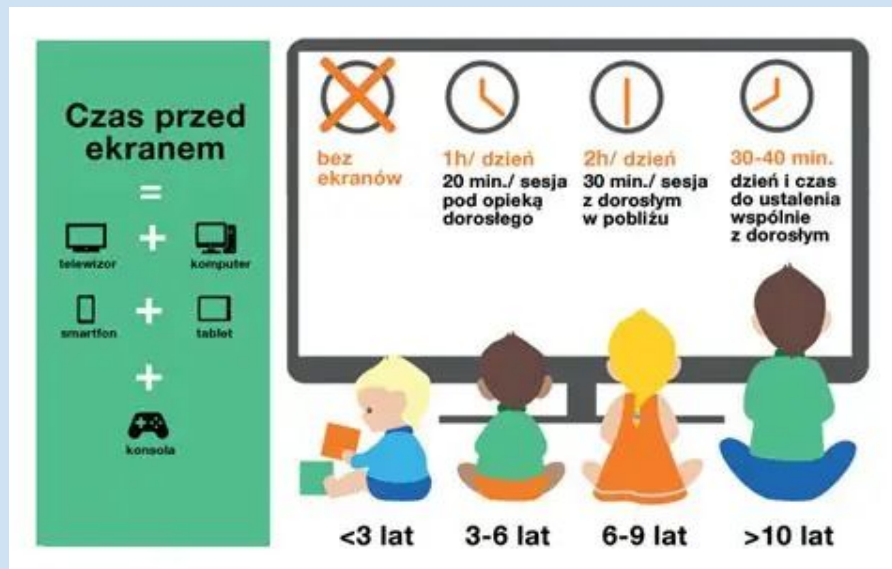
Co wpływa na rozwój mowy?

- Słuch fizjologiczny i fonemowy
- Sprawność narządów mowy
- Dojrzałość układu nerwowego
- Wzorce językowe w otoczeniu
- Kontakt emocjonalny z opiekunem
- Zdrowie ogólne dziecka
- Czas i jakość ekspozycji na język

Czego unikać?

- ❌ Zbyt długie korzystanie z ekranów
- ❌ Mówienie za dziecko, wyręczanie
- ❌ Ignorowanie prób komunikacji
- ❌ Przeciążanie bodźcami
- ❌ Używanie zdrobnień jako głównego sposobu mówienia

Przykładowe zabawy wspierające rozwój mowy

- **Ćwiczenia oddechowe**
- **Ćwiczenia usprawniające narządy artykulacyjne**
- **Zabawy dźwiękonaśladowcze**

Jak robi..

Kot? – miauu, miauu **Pies?** – hau, hau **Krowa?** – muuu **Sowa?**

– hu-hu **Kura?** – ko-ko-ko **Traktor?** – brum, brum

Samolot? – luuuuuu

- **Czytanie i omawianie książek**

Zatrzymuj się podczas czytania i zadawaj pytania:

- „Dlaczego miś się zdenerwował?”
- „Jak myślisz, co się teraz wydarzy?”
- Szukaj rymów, powtórzeń, dźwięków

- **Piosenki i rymowanki**

- „Stary niedźwiedź mocno śpi”
- „Jadą, jadą misie”
- „Włazł kotek na płotek”
- „My jesteśmy krasnoludki”

- **Rymowanki: (Dzieci mogą wystukiwać rytm, klaskać lub naśladować ruchy.)**

- „Idzie rak, nieborak”
- „Siała baba mak”
- „Tu paluszek, tam paluszek”

- **Układanki słowne, memory**

- Memory tematyczne – np. zwierzęta, owoce, pojazdy – dziecko nazywa każdy obrazek.
- Układanki sylabowe – np. układanie słów z sylab: ka-len-darz
- Rymy: dopasuj słowo, które się rymuje – mysz – dom – ryż - tom?
- Graj w „znajdź dwa słowa, które brzmią podobnie” – rak – mak, pies – kęs

- **Zabawy w „echo” (powtarzanie sylab i słów)**

- Mówienie: ba – ba – ba, dziecko powtarza
- Zmieniaj sylaby: ka – ko – ku, ta – tu – to
- Zabawa w echo słowne:
- Ty: „mama” – dziecko: „mama”
- Ty: „pies je zupę” – dziecko powtarza

Zmieniaj tempo, głośność, rytm – np. „powiedz cicho jak myszka”, „powiedz jak lew!”

- **Opowiadanie, co widzę na obrazku**

Pokaż dziecku ilustrację i zapytaj:

- „Co widzisz?”
- „Kto tu jest?”
- „Co się wydarzyło?”

Poproś: „Ułóż historię o tym chłopcu i psie”

Stosuj pytania pomocnicze: Gdzie? Kto? Co robi? Kiedy?

Piosenka „Fikle w koszyku” Beata Nedwidek na melodię „Pieski małe dwa”

Szyszki małe dwie
wpadły do koszyka.
Mały kasztan też
w koszu figle fika.
Wszedł do kosza jeź
figle fikał w koszu też.
Oj też! Oj też!
Fikle fikał jeź.
Oj też! Oj też!
Fikle fikał mały jeź.

Kategoryzowanie - ćwiczenia lewo i prawopółkulowe

- podział na kolory
- podział na kształty
- podział na wielkość
- podział na konkretne grupy:
owoce, warzywa, narzędzia,
zabawki

Bibliografia:

1. Jagoda Cieszyńska, Marta Korendo, Wczesna interwencja terapeutyczna
2. Marta Galewska-Kustra, Z muchą na luzie ćwiczymy buzię
3. Barbara Borkowska, Rozwój mowy dziecka
4. Dorota Zawadzka, Moje dziecko. Poradnik psychologiczny
5. prof. Edyta Gruszczyk-Kolczyńska – materiały z zakresu wspomagania rozwoju
6. Portal: <https://mjakmama24.pl> / <https://dziecisawazne.pl>
7. Strona Polskiego Związku Logopedów: <https://logopeda.org.pl>
8. Cieszyńska, J. (2013). Wczesna interwencja terapeutyczna. Stymulacja rozwoju dziecka od urodzenia do 6 roku życia. Kraków: Wydawnictwo Edukacyjne.
9. Krakowiak, K., Wysocka, J. (red.). (2010). Dziecko z zaburzeniami komunikacji językowej. Lublin: UMCS.
10. Demel, G. (2009). Minimum logopedyczne nauczyciela przedszkola. Warszawa: WSiP.
11. R. Rocławski (2010). Fonogesty i funkcje prymarne. Gdańsk: Glottispol.
12. Cieśla, K. (2014). Zaburzenia funkcji prymarnych – diagnoza i terapia. Warszawa: Forum Logopedyczne.
13. Żywnienie niemowląt i małych dzieci – stanowisko ESPGHAN (2020)
14. Overland, L. (2013). TalkTools Oral Placement Therapy for Speech Clarity and Feeding.
15. Grzybowska-Chlebowczyk, U. (2018). Problemy gastroenterologiczne u dzieci a rozwój mowy.
16. Polskie Towarzystwo Logopedyczne (PTL)
17. Neurologopeda.pl
18. WHO (World Health Organization) – zalecenia dotyczące ssania, oddychania, pozycji języka i karmienia.

Grafiki:

https://as2.ftcdn.net/v2/jphttps://ppgrebocice.pl/wp-content/uploads/2021/11/Tor-oddechowy-z-pileczka.jpgg/01/89/17/23/1000_F_189172314_js6DdBzWrtMCM8ARowjk0OUC523kKgTu.jpg
<https://ppgrebocice.pl/wp-content/uploads/2021/11/Tor-oddechowy-z-pileczka.jpg>
https://th.bing.com/th/id/R.157a6d9f10d0c09186787fc1ad0c0f57?rik=VMp3P%2fii4ITFNg&riu=http%3a%2f%2fprzedszkole2nidzica.pl%2fwp-content%2fuploads%2f2023%2f10%2f20231017_095154-scaled.jpg&ehk=uKRx5Ucbrw8H%2b9C1f1sGpakqSAHR2PjNSvtNwaH95Ww%3d&risl=&pid=ImgRaw&r=0
<https://autyzmwskole.files.wordpress.com/2023/05/mowa.png?w=1200>
https://blogger.googleusercontent.com/img/b/R29vZ2xl/AVvXsEjAflCWaK3P6Pz8_u-0T11OD0GhIVNw8rdsdzSI0rU22ndQtvu2aJOCbPKrQ-YzV1n57ao7H7i9qq0RilFXHPZr194g8Z3fYRkRGqkh-TA0flYnH-mdWVjW9iWkWT-i8SkGmjsMFBmEQytlR2EX2YgjoG_TwQbPnuuQsSeyyjE2RjghZDu6QOedQ7WhIA/s1275/FB_IMG_1649089759761.jpg
https://4.bp.blogspot.com/-az105wHuYmU/Wd0dhXDwiSI/AAAAAAAAAj28/D4f8gx5tD0M2Bcy7Z2REmxeXxde_9nkUQCLcBGAs/s640/Captura.PNG
https://tse11.mm.bing.net/th/id/OIP.HnDvX_2J48NQFbTbDv9C1AHaEt?rs=1&pid=ImgDetMain&o=7&rm=3